

EESSÕNA

AUSTATUD LUGEJA!

10. jaanuaril täitis Ukraina-vastase sõja 1417. päev – täpselt nii pikalt kestis Teine maailmasõda NSV Liidu ja Natsi-Saksamaa vahel. Pea nelja aasta jooksul on Venemaa raisanud valdava osa Nõukogude Liidult päritud sõjalisi varusid, kaotanud ja sandistanud rindel umbes miljon inimest ning põhjustanud ukrainlastele seletamatuid kannatusi. Kuid Ukraina püsib.

Edutule sooritusele vaatamata ei ilmne Venemaa ladvikus muutuste märke: Kremli käilakuju Vladimir Putin on endiselt veendunud, et maailmas ainulaadset rolli kande Venemaa käib mööda „erilist teed“. Sestap jätkab Venemaa Ukraina täieliku anastamise rajal.

Venemaa režiimijuhil on õnnestunud luua repressioonide toel illusioon, justkui talle polekski alternatiivi – on kas Putin või tundmatu kuristik. Kuid asendamatuid inimesi pole olemas. Sõda Ukrainas on põhjustanud ränki kannatusi ka Venemaal, ja kuigi venelased on loonud enesest müüdi kui meisterkannatajatest, pole ka nende valutaluvus lõpmatu. Languses majandus, tühi bensiinipaak ning rindelt naasvad mõrvarid ja vägistajad mõjutavad keskmist venemaalast aina valusamalt. Ajalugu näitab, et ühiskondlike kruvide pinguldamine on varemgi andnud venelastele julguse hüpata tundmatusse.

Samavõrd potjomkinlik on ka kuvand Venemaa kõikvõimsusest. Mida on Kremlil ette näidata pea neli aastat kestnud sõja järel?

Ühelt poolt vaatavad vastu taasrelvastuv Euroopa ja Ukraina, kes on südikamalt iseseisv kui kunagi varem – soovitab ju vene vanasõnagi mõõta end oma vaenlaste suuruse järgi. Teisalt terendavad kodumaal kiratsev majandus, sajad tuhanded sandistatud ja traumeeritud elanikud ning aina süvenevad repressiivmeetmed. Selline ongi see „Russki Mir“.

Kremlil pole õnnestunud ka murda liitlaste ühtsust. Aina luhtaläinud katsed kinnitavad, et ladvik idapiiri taga pole selleks lihtsalt suuteline. Ning kuigi Venemaa sabotaaži- ja mõjutustegevusaktid tõepoolest toimuvad, ei tasu tonti manada sinna, kus teda pole: iga sündmuse taga pole alati kavalat plaani ega Kreml'i kõikvõimsat kätt, on vaid pelk juhuste kokkulangemine.

Mis puudutab Venemaa enda liitlassuhteid, siis sai hiljuti Iraani ja Venetsueela arengute näitel selgeks, et allianss Venemaaga suurt kasu ei too – nagu näha, kipub viimane oma liitlasi hädas unustama.

Käpardlikust asjaajamisest hoolimata on idanaaber ohtlik ning selleks, et „Vene maailm“ ei laieneks, tuleb jätkuvalt olla valvas. Kuigi sanktsioonidel on Vene majandusele selge mõju, leidub tänagi lünki, mida erilaadi abinõude ja lääneriikide koostööga täita. Käigu jutt kahese otstarbega kauba Venemaale smugeldamisest, Venemaa lõhkeainetööstuse haavatavustest või NATO jaoks kriitilisest tehnoloogilisest läbimurdest, mida nõuab Venemaa relvajõudude võimearendus mehitamata süsteemide vallas.

Paanikaks pole siiski põhjust: Välisluureameti hinnangul puudub Venemaal kavatsus Eestit või mõnd teist NATO liikmesriiki eelseisval aastal sõjaliselt rünnata. Tõenäoliselt jõuame sarnase hinnangu ni ka järgmisel aastal – nii Eesti kui ka Euroopa laiemalt on astunud samme, mis sunnivad Kremlit väga täpselt kalkuleerima, kas ja mida tasub üritada. Meie ülesanne on hoida seda olukorda ka homme ja edaspidi. Venemaa sõjaväereform tõstab tulevikus Venemaa sõjalist võimet – et sellele vastu seista, peame ka meie Eestis ja NATO-s jätkama oma kaitsesse investeerimist. Venemaa jõuvahekorra kalkultatsioonid peavad alati olema meie kasuks.

Just kindel ja rahulik valmidus on see, mis Venemaad tegelikult heidutab. Sedasi demonstreerime Venemaale jooni, mida ta kõige enam pelgab – et oleme vabad, meelekindlad ja visad ning otsustame ise, ilma et keegi meid selleks sunniks või survestaks.

Kaupo Rosin
Välisluureameti peadirektor
10. veebruar 2026